

Innst. S. nr. 75

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 12:21 (2003-2004)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om grunnlovsforslag fra Ågot Valle, Martin Engeset, Kjell Engebretsen, Carl I. Hagen og Modulf Aukan om endring av Grunnloven § 100 (ytrings- frihet)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Ovennevnte grunnlovsforslag, som er fremmet av representantene Ågot Valle, Martin Engeset, Kjell Engebretsen, Carl I. Hagen og Modulf Aukan, tar sikte på å endre Grunnloven § 100 i tråd med det som ble varslet under Stortingets behandling 30. september 2004 av Dokument nr. 12:16 (1999-2000) Forslag fra Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen, Kristin Halvorsen og Lars Sponheim om endring av Grunnloven § 100 (ytringsfrihet).

Forslag A - opphevelse av overflødig formulering i annet ledd

Grunnloven § 100 annet ledd første punktum fikk etter Stortingets behandling 30. september 2004 følgende ordlyd:

"Ingen kan holdes retslig ansvarlig på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse."

Forslagsstillerne viser til at det gjennom debatten i Stortinget kom fram at det var bred enighet om at den uthevede formuleringen, "på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag," av grunnlovs-giver er forstått slik at den utelukkende er ment å hjemle de alminnelige taushetspliktsregler som alle-

rede gjelder i dag, for eksempel når det gjelder sensitive personopplysninger, forhold knyttet til rikets sikkerhet eller forretningshemmeligheter. Det var videre full enighet om at formuleringen ikke skal forstås på en slik måte at ytringsfriheten for ansatte svekkes.

Debatten viste også at det er bred enighet om at de nevnte taushetspliktsreglene like gjerne kan hjemles ut fra at de "... lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse". Forslagsstillerne anser ut fra dette at formuleringen "... på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, ..." må anses som en overflødig presisering.

For å unngå mulige misforståelser og andre tolkninger i framtiden vil forslagsstillerne på denne bakgrunn tilrå at formuleringen "... på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, ..." tas ut av Grunnloven. Forslag om dette er fremmet som forslag A.

Forslag B - språklig oppretting i tredje ledd

Forslaget innebærer at "det" innledningsvis i Grunnloven § 100 tredje ledd annet punktum erstattes med "der".

Stortinget vedtok under behandlingen av Dokument nr. 12:16 (1999-2000) følgende ordlyd:

"Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser."

Forslagsstillerne anfører at ut fra den språkform Grunnloven for øvrig er holdt i, ville det språklig korrekte være:

"Der kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser."

Det er fremmet forslag om å rette opp dette (forslag B).

FORSLAG

Forslagsstillerne har fremmet følgende forslag:

Forslag A:

§ 100 annet ledd første punktum skal lyde:

Ingen kan holdes retslig ansvarlig for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Forslag B:

§ 100 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Der kan kun sættes slige klarlig definerede Grænser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrunnelser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Svein Roald Hansen og Tone Merete Sønsterud, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og lederen Lodve Solholm, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, og fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Stortingets vedtak den 30. september 2004 om å endre Grunnloven § 100. Under behandlingen ble det reist tvil om den foreslåtte formuleringen i annet ledd første punktum ga et entydig uttrykk for Stortingets oppfatning.

Bakgrunnen for uklarheten var at lovgivers formulering *"Ingen kan holdes retslig ansvarlig på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag for at have meddelt eller modtaget Oplysninger ..."*

kunne oppfattes som en innskrenkning av ytringsfriheten, noe den ikke var ment å være.

Komiteen konstaterer at det under behandlingen av Grunnloven § 100 var bred enighet i Stortinget om at taushetspliktsreglene burde hjemles ut fra kriteriene "med mindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse".

Komiteen vil understreke at bestemmelsen utelukkende er ment å hjemle de alminnelige taushetspliktsregler som gjelder i dag for eksempel om personlige forhold og forhold knyttet til rikets sikkerhet, eller om forretningshemmeligheter og at den ikke må forstås på en slik måte at ytringsfriheten for de ansatte svekkes.

Komiteen finner også grunn til å presisere at formuleringen i annet ledd ikke skal hindre ansatte i å si fra om kritikkverdige forhold, enten i privat eller offentlig sektor, og at såkalt "whistle blowing" og offentlig ansattes mulighet til å ytre seg, heller ikke innskrenkes.

Formuleringen "på annet grunnlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag" blir følgelig å anse som overflødig og kan bidra til uklarhet om lovgivers intensjoner.

Komiteen støtter på denne bakgrunn det foreliggende forslag til endringer i annet ledd første punktum og anbefaler likeledes forslaget til språklig tilpasning i Grunnloven § 100 tredje ledd annet punktum som foreslått i forslag B.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 12:21 (2003-2004) - grunnlovsforslag fra Ågot Valle, Martin Engeset, Kjell Engebretsen, Carl I. Hagen og Modulf Aukan om endring av Grunnloven § 100 (ytringsfrihet), forslagene A og B - bifalles.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 20. desember 2005

Lodve Solholm
leder

Svein Roald Hansen
ordfører